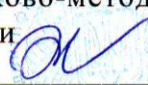

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи

О.Б. Жильцов
“ 06 ” 10 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОМПОЗИЦІЯ

Галузь знань 0202 «Мистецтво»

Напрямок підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво» (за видами)

Освітній рівень перший (бакалаврський)

ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

2016 – 2017 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом.

Структура типова.

Заступник директора з науково – методичної та навчальної роботи А.О.Таранник

Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція» для студентів за напрямом підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво» (за видами).

Розробник: викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка
Жиров В. В.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від «05» жовтня 2016 року № 2

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва Ю. В. Романенкова

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
I. Опис навчальної дисципліни	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	7
III. Програма	8
IV. Навчально-методична карта дисципліни.....	16
V. Система поточного та підсумкового контролю.....	18
Рекомендована література.....	22

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча програма з навчальної дисципліни «Композиція» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою образотворчого мистецтва Інституту мистецтв. Програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання для освітнього рівня першого (бакалаврського).

Вивчення кожного модуля починається вступною лекцією з загальнотеоретичних питань, які служать теоретичною базою для практичних занять та самостійних робіт, сприяють обдуманому виконанню завдань, готують студентів до художньої та педагогічної діяльності. Успішне засвоєння студентами курсу відкриває їм шлях до використання знань в самостійній творчій діяльності, дозволить оцінювати твори мистецтва з наукової точки зору.

Метою викладання дисципліни «Композиція» є набуття знань та розвиток професійних навичок для самостійного творчого вирішення завдань художньої та педагогічної діяльності, свідомого використання знань в практичній діяльності.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Композиція» є ознайомлення з основами побудови різних видів композиції, розвиток уміння логічної побудови композиції, розвиток аналітичного мислення, здатності до самостійного аналізу створених композицій, розвиток уяви та естетичного смаку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Композиція» формуються загальні та фахові компетентності.

Загальні компетентності (світоглядна, комунікативна, інформаційна, науково-дослідницька і самоосвітня), а саме:

- здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань;
- уміння оцінювати й модифікувати освоєні наукові методи і засоби художньої діяльності;

- спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію.

Фахові компетентності (організаційна, мистецтвознавча) та спеціальні (художньо-творча), а саме:

- здатність використовувати у практичній діяльності досвід світового та вітчизняного візуального мистецтва, методів та авторських прийомів провідних художників;
- володіння навичками візуального сприйняття і створення предметно-просторових композицій.

Результати навчання (знання та практичні навички й вміння).

Знання:

- основних законів прийомів та засобів композиції;
- різноманітних прийомів побудови композицій;
- алгоритму побудови предметно-просторової композиції.

Практичні навички й уміння:

- уміння вибирати відповідні прийоми та засоби композиції;
- уміння будувати предметно-просторову композицію;
- уміння адекватно передавати формальними засобами певні психологічні стани;
- уміння формалізувати мову візуальної інформації твору;
- володіння художньо-виразними засобами виконання композицій.

Програмні результати навчання:

- уміння створювати предметно-просторові композиції;
- готовність до фахової діяльності в галузі візуального образотворчого мистецтва;
- розумова активність, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань;
- прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

При складанні програми навчальних завдань за організаційну одиницю було взято 2 навчальні години (одна навчальна година дорівнює 40 хв.).

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Композиція»

Найменування показників		Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)	
3 семестр	4 семестр	Шифр та назва галузі знань 0202 Мистецтво Шифр та назва напряму підготовки 6.020205 Образотворче мистецтво* Освітній рівень перший (бакалаврський)	Нормативна	
Кількість кредитів, відповідних ECTS:			Рік підготовки: 2-й	
2	3		3 семестр	4 семестр
Змістових модулів:			Аудиторні заняття:	
1	1		32 год.	47 год.
Загальна кількість годин:			Практичні:	
60	90		32 год.	47 год.
Тижневих годин для денної форми навчання:			Самостійна робота:	
Аудиторних:			24 год.	37 год.
3			Модульний контроль:	
Самостійної роботи студентів:		4 год.	6 год.	
2		Підсумковий контроль:		
		залік	залік	

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	с.р.	м.к.	с.к.
3 семестр.						
Змістовий модуль 1.						
Тема 1. Вправа для розвитку образного мислення.			16	12		
Тема 2. Вправа для розвитку пластичного сприйняття.			16	12		
Усього годин у 3 семестрі:	60		32	24	4	
4 семестр.						
Змістовий модуль 2.						
Тема 3. Організація площині і поняття рівноваги.			29	20		
Тема 4. Вправа для розвитку художнього бачення.			18	17		
Усього годин у 4 семестрі:	90		47	37	6	
Усього годин на рік:	150		79	61	10	

ІІІ. ПРОГРАМА

3 СЕМЕСТР

Метою вправ, що виконуються є формування в студентів основ художнього бачення і вміння професійно організувати зображальну площину.

Для формування художнього бачення служить завдання на розвиток образного мислення (уяви). З цією ж метою виконується і друга вправа, що розвиває пластичне сприйняття, здатність пластичного узагальнення форм.

Працюючи над завданнями з композиції треба привчатися до методу роботи над композицією, до послідовного ведення роботи. Існує така етапність ведення роботи:

Перший етап – виникнення пластичної (образної) ідеї. Це етап замальовок та начерків;

Другий етап – робота над ескізами;

Третій етап – збір натурного матеріалу, робота над етюдами;

Четвертий етап – виконання ескізу у розмірі або картону;

П'ятий етап – виконання композиції у розмірі.

При виконанні завдань композиції програма передбачає такий розподіл на практичні заняття та самостійну роботу:

Самостійна робота – перший та третій етапи роботи над композицією;

Практичні заняття – другий, четвертий та п'ятий етапи роботи над композицією.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Тема 1. Вправа для розвитку образного мислення.

Самостійна робота (12 год.)

Розмір замальовок, начерків, етюдів: формат А4, А3.

Матеріал: папір, графітний олівець, фарби (акварель, гуаш, темпера, акрил тощо).

Практичні заняття (16 год.)**Розмір ескізів, картону: формат А3, А1.****Матеріал: папір, графітний олівець, фарби (акварель, гуаш, темпера, акрил тощо).****Розмір композиції: 60x80 см.****Матеріал: полотно, олія.**

Уява людини розвивається з дитинства в спостереженнях природи. Квіти і хмари, обриси дерев і тіней що падають від предметів заворожують нас і надають величезну кількість різноманітних асоціацій. Виникаючі в уяві образи викликають у нас різні почуття і настрої, відчуття казки.

Цю першу вправу по композиції слід розглядати, перш за все, як знайомство з поняттям художнього образу в образотворчому мистецтві, з завданнями, що виникають в роботі над образом.

Що ж таке художній образ? Це яскраве, таке що запам'ятовується, точно передане і узагальнене художником явище. Художній образ може бути створений в будь-якому жанрі: портреті, пейзажі, натюрморті, станкової композиції.

Темою вправи є найбільш благодатні для створення яскравих образних рішень казкові і літературно-фантастичні сюжети. Завдання трактується не як ілюстрація до казки, а як реалістична станкова композиція. При цьому тематика повинна бути сюжетною, тобто головними в композиції повинні бути персонажі і їх взаємини. Головною метою композиції є знаходження виразної пластичної ідеї – основи образного рішення.

Незважаючи на те що казка повинна бути пізнаваною, у вас відкриваються необмежені можливості для власного сприйняття описаного сюжету. Адже будь-яку ситуацію, а особливо казкову, можна піднести по-різному, надавши їй особисту емоційну окраску, по-своєму «побачивши» її. Однак фантазування не повинно бути самоціллю. Будь-яка «вигадка» повинна

служити виявленню суті події, підвищенню загальної виразності.

Не прагніть обов'язково до складної багатофігурної композиції. Проста сцена з однієї, двох або трьох фігур може передати будь-які почуття, створити необхідний настрій. Важливо, щоб зображені казкові герої вірно передавали сутність дії казки.

Особливу увагу в пошуку рішення слід звернути не лише на розміщення персонажів і передачу дії, але і на побудову композиції колірними засобами. Роль кольору в образному рішенні є в його можливості характеризувати загальний емоційний стан композиції, акцентувати увагу глядача на головному, визначати послідовність сприйняття елементів композиції, будувати форму і простір. Від вірно знайденого колірної рішення залежатимуть пізнаваність ситуації і образний зміст (глибина образного рішення) композиції.

У рішенні композиції допустимим є площинність і декоративність. Декоративним звучанням кольорів можна дуже точно передати суть дії і характер казки в цілому.

При роботі над композицією треба спочатку виконати серію ескізів олівцем (формат А4), спробувавши різні варіанти, потрібно прийти до рішення, найбільш точного, такого що найбільш виразно виявляє ваш задум. Герої вашої казки повинні бути виділені розташуванням у форматі і контрастами. Ескіз повинен передавати атмосферу казки, а також її час і місце дії. Тому з літератури, ілюстрацій, фільмів і інших можливих видів джерел потрібно познайомитися з архітектурою, меблями, посудом, костюмами країни і епохи.

Для розвитку образного мислення корисно виконати серію ескізів в кольорі (формат А3), для побудови образу кольором. Оберіть три-чотири ситуації зі своєї казки. До кожної ситуації зробіть декілька колірних рішень. Різні колерні рішення ескізів будуть викликати у вас різні настрої, емоційні стани, по-різному характеризуючи зображену дію. Порівнюючи ескізи між

собою, ви зможете знайти колерне рішення, що найбільш точно передає суть тієї чи іншої дії. Виконання ескізів до різних дій казки допоможе вам глибше відчувати зміст казки, розвиток її сюжету.

Виконуючи ескіз в заданому розмірі (картон, формат А1), постарайтеся точно перенести в нього найдене в попередніх ескізах рішення, зберігши всі його якості. На жаль, невміння аналізувати у порівнянні, необізнаність з технікою перенесення і збільшення зображення зазвичай призводять до того, що ескіз в розмірі якісно поступається попереднім ескізам. Неточно перенесений малюнок, втрати виразності в колірному рішенні, надлишок деталей можуть зробити вашу композицію «багатослівною» та непереконливою. Тому особливу увагу зверніть на збереження та уточнення в остаточному варіанті знайденого на попередньому етапі рішення.

Додаткову цінність твору мистецтва, а тим більше на казкову тему, надає таємниця. Вона додає твору глибини, будить інтерес і фантазію глядача. Постарайтеся створити в своїх ескізах відчуття таємниці. Це допоможе вам вирішити складну задачу з'єднання реального і нереального в реалістичній станковій композиції на казкову тему.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Тема 2. Вправа для розвитку пластичного сприйняття.

Самостійна робота (12 год.)

Розмір замальовок, начерків, етюдів: формат А4, А3.

Матеріал: папір, графітний олівець, фарби (акварель, гуаш, темпера, акрил тощо).

Практичні заняття (16 год.)

Розмір ескізів, картону: формат А3, А1.

Матеріал: папір, графітний олівець, фарби (акварель, гуаш, темпера, акрил

тощо).

Розмір композиції: 60x80 см.

Матеріал: полотно, олія.

Вправа спрямована на розвиток такої важливої властивості професійного художнього бачення, як пластичне сприйняття. Пластичне сприйняття полягає в умінні помічати в природі і передавати в зображенні пластику форм і ліній, відчувати її гармонію, а також пластично узагальнювати побачене.

Для успішного виконання вправ по композиції потрібно ясно розуміти сенс і зміст досліджуваних понять, бачити форми їх прояву в житті. Під пластикою в образотворчому мистецтві розуміють поєднання вигнутих форм і ліній. Криволінійні лінії і форми називають пластичними.

Гармонійний взаємозв'язок, вивіреність пластичних ліній та форм в природі і в творі художника створюють у нас відчуття краси, доставляючи естетичне задоволення. Зразками пластичної краси здавна вважаються оголене жіноче тіло, дивовижна грація лебедя, коня, кішки тощо. Однак пластичні теми в нашому житті можна спостерігати всюди. Це може бути фігурка у вікна з фіранкою, кругла арка в старому дворі, вигини річки, мілина та хмари, поворот вулиці і співзвучні їй лінії дерев і їх тіней, група фігур тощо.

Основною метою вправи є розвиток активного пластичного сприйняття природи. Мається на увазі вміння акцентовано передавати пластику природи, об'єднуючи роз'єдане і випадкове. У будь-якому мотиві закладено пластична форма і цілісність, але необхідно виявити ці якості природи. Працюючи над завданням, вам потрібно навчитися робити пластичні узагальнення, зіставляючи світловий та тіньовий простір, виявляючи пластичну цілісність плями, різноманітність кордонів плям, пластичність перетікання одної плями в іншу. Тому завдання також розвиває вміння бачити цілісно, відчувати пластичний взаємозв'язок окремих предметів, визначать пластичну ідею мотиву.

Роботу над завданням Теми 2 треба почати з серії натурних замальовок в

різних жанрах (формат А4). Пластичний мотив можна знайти в пейзажі, інтер'єрі, екстер'єрі, в одній і декількох фігурах. В лінійних замальовках виявляйте пластику ліній, в тональних – пластику плями, в світлотіньових – світлотіньову пластику форм. Роботу з натури поєднуйте з вивченням творів майстрів, їх пластичного бачення. Особливо корисні в цьому аспекті графічні пейзажі різних часів і напрямків.

Результатом повинні стати два-три ескізи (формат А3), виконані на основі натурних замальовок. Ескізи виконуються переважно гризайлю або олівцем (рішення тональне). Крім білого паперу, бажано використовувати тонований папір.

Обравши з ескізів один, найбільш цікавий за сюжетом, треба зробити картон (формат А1).

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

4 СЕМЕСТР

Метою вправ, що виконуються є формування в студентів основ художнього бачення і вміння професійно організувати зображальну площину.

Третя вправа важлива для формування свідомого ставлення до організації зображальної площині. Воно допоможе навчитися відчувати рівновагу мас в площині, познайомить з варіантами створення рівноваги в композиції. У четвертій вправі, зображуючи різноманітні інтер'єри, студенти будуть вчитися передавати їх призначення, їх стан, їхнє внутрішнє життя. Вправа також виховує вміння уважно спостерігати і порівнювати різні ситуації.

Працюючи над завданнями з композиції треба привчатися до методу роботи над композицією, до послідовного ведення роботи. Існує така етапність ведення роботи:

Перший етап – виникнення пластичної (образної) ідеї. Це етап замальовок та начерків;

Другий етап – робота над ескізами;

Третій етап – збір натурального матеріалу, робота над етюдами;

Четвертий етап – виконання ескізу у розмірі або картону;

П'ятий етап – виконання композиції у розмірі.

При виконанні завдань композиції програма передбачає такий розподіл на практичні заняття та самостійну роботу:

Самостійна робота – перший та третій етапи роботи над композицією;

Практичні заняття – другий, четвертий та п'ятий етапи роботи над композицією.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Тема 3. Організація площині і поняття рівноваги.

Самостійна робота (20 год.)

Розмір замальовок, начерків, етюдів: формат А4, А3.

Матеріал: папір, графітний олівець, фарби (акварель, гуаш, темпера, акрил тощо).

Практичні заняття (29 год.)

Розмір ескізів, картону: формат А3, А1.

Матеріал: папір, графітний олівець, фарби (акварель, гуаш, темпера, акрил тощо).

Розмір композиції: 60x80 см.

Матеріал: полотно, олія.

Вправа спрямована на вивчення засобів організації образотворчої площини («організація композиції») і закону рівноваги («закони композиції»). Воно допомагає зрозуміти можливості створення рівноваги в зображенні, навчитися його відчувати і організовувати («композиція образотворчої площині»).

Для вивчення способів організації образотворчої площині і варіантів створення рівноваги пропонується виконати два тематичних натюрморти. Тематичним називають натюрморт, який складається з предметів, об'єднаних за якоюсь тематикою. Наприклад, натюрморт з предметів мистецтва, спорту, або якогось побуту(сільського або міського). Один з натюрмортів повинен мати в своїй основі симетричну побудову, а другій – асиметричну.

Композиції повинні бути виконані на основі натурального матеріалу. Предмети натюрмортів повинні знаходитися в природній ситуації, а не створювати уявлення спеціально поставлених. Це може бути натюрморт на вікні, куточок майстерні тощо. Завдання – побачити оком художника і виявити цікаве, виразне в різних натюрмортах, оточуючих вас в повсякденному житті. Постарайтеся увидіти життя предметів по-новому, як би чужим поглядом. Зазвичай знайти потрібне рішення допомагає несподівана точка зору. І тоді навіть раковина на кухні, яка наповнена брудним посудом, може перетворитися в «динамічну битву».

З предметів, різних за величиною, формою, кольором, тоном, матеріальністю, потрібно самостійно скласти натюрморти. Складаються натюрморти з по-різному організованою рівновагою, симетричні і асиметричні. Потім виконуються короткострокові малюнки (формат А4) і етюди (формат А4) цих натюрмортів з натури. При цьому важливо знайти виразну точку зору і точний формат малюнка або етюду (вертикальний чи горизонтальний).

Відштовхуючись від натурального матеріалу, треба виконати попередні ескізи – олівцеві та колірні (формат А3). І в натурних замальовках, і в ескізах потрібно ясно акцентувати симетричність або асиметричність натюрморту, різноманітні поєднання симетрії і асиметрії. Саме в попередньої ескізної роботі, в пошуку різноманітних варіантів організації площині, досягнення в них рівноваги полягає найбільша користь від вправи.

Тому не поспішайте якнайшвидше «проскочити» цей етап.

У роботі над ескізами особливу увагу зверніть на знаходження точного формату (вертикальний чи горизонтальний) для кожного натюрморту. При цьому пошук завжди тісно взаємопов'язаних один з одним формату і зображення потрібно вести одночасно.

Тематичний натюрморт повинен повною мірою створювати образ та настрої. Щоб знайти виразні образні рішення, в попередніх ескізах пошукайте тональний і колірний стан натюрмортів, освітлення тощо. Важлива вимога до композиції – вона повинна бути цілісною і неподільною. Необхідно ясно виділити головне, підпорядкував йому другорядне.

Обравши з ескізів один, для кожного натюрморту, треба по ньому зробити картон (формат А1) відповідно до кожної композиції (симетрична, асиметрична).

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Тема 4. Вправа для розвитку художнього бачення.

Самостійна робота (17 год.)

Розмір замальовок, начерків, етюдів: формат А4, А3.

Матеріал: папір, графітний олівець, фарби (акварель, гуаш, темпера, акрил тощо).

Практичні заняття (18 год.)

Розмір ескізів, картону: формат А3, А1.

Матеріал: папір, графітний олівець, фарби (акварель, гуаш, темпера, акрил тощо).

Розмір композиції: 60x80 см.

Матеріал: полотно, олія.

Для розвитку художнього бачення прекрасно підходить жанр інтер'єру. Адже інтер'єри є надзвичайно різноманітні, живуть певним життям і постійно

змінюють свій вигляд відповідно до освітлення, часу дня і ночі, пори року.

Інтер'єр (від франц. Interieur – внутрішній) як самостійний жанр живопису існує з XVII ст., коли він досяг найбільшого розквіту. Видатні зразки інтер'єрного живопису, наприклад, залишили нам малі голландці, що досягли в своїх творах величної духовності, музикальності, людської теплоти.

Інтер'єри відображають епоху, панівні архітектурні стилі, рівень добробуту і смаки людей, рівень технічного прогресу. Форми інтер'єрів різноманітні і, як правило, геометричні. За призначенням це можуть бути приміщення для житла, роботи, відпочинку, навчання, змагань, очікування, урочистих заходів тощо.

Після серії замальовок (формат А4) потрібно виконати три-чотири ескізи (формат А3) різних за характером і призначенню інтер'єрів. У них потрібно знайти узагальнене рішення, що виявляє образ конкретного приміщення. Ескізи можна виконати як одноколірні, так і в кольорі, якщо колір грає важливу роль для розкриття теми.

В ескізах потрібно виявити характер приміщення, його призначення, переконливо вибудувати лінійну і повітряну перспективу, домогтися цілісності зображення навіть при великій кількості деталей.

Зображення інтер'єру вимагає схожості, без цього воно не буде переконливим. Переконливість зображення буде залежати також від правильно переданої масштабності інтер'єру. Масштабність інтер'єру можуть підкреслити предмети меблів і антураж. З цією ж метою в інтер'єр можна ввести стафаж. Однак предмети обстановки і стафаж повинні бути підпорядковані інтер'єру.

Виконання цих завдань не повинно затіняти собою головне – знаходження образного рішення інтер'єру. Воно повинно підказуватися самим характером інтер'єра: його офіційністю або затишком, декоративністю колірного оформлення або ахроматичністю, багатим рельєфом оздоблення або

конструктивним аскетизмом, його освітленням.

Роботу над вправою краще починати з виконання натурних начерків (формат А4) і короткострокових етюдів (формат А3) інтер'єрів. У них постарайтеся зафіксувати перше емоційне враження від природи, котре в процесі роботи буває, що втрачається. Зображуйте найрізноманітніші інтер'єри; це буде цікаво і вам, і тим, хто буде дивитися ваші роботи.

Потім приступайте до більш уважного вивчення інтер'єрів. Поспостерігайте і помалюйте їх при різному освітленні та з різних точок зору. Інтер'єри кожен раз будуть виглядати по-новому, створювати інший емоційний настрій. Важливо знайти найбільш характерну частину інтер'єру, найбільш виразну точку зору, освітлення, що виявляє композиційно-смісловий центр.

У попередніх ескізах шукайте виразність інтер'єрів, варіюючи композиційне і колірне рішення, освітлення, вводячи стафаж.

Слід поєднувати живе безпосереднє сприйняття природи і знання законів перспективи. Перспективне побудова має бути переконливою, але не на шкоду художності, натхненності образу інтер'єру. Зображення інтер'єру повинне передавати ваші почуття, бути живим.

Для виконання ескізу в розмірі (картону, формат А1) оберіть один інтер'єр. При виборі потрібно керуватися виразністю знайденого в попередньому ескізі рішення, його композиційної точністю, образністю сприйняття інтер'єру.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Композиція»

3 семестр

3 семестр разом 60 год. з них: практичні заняття – 32 год., самостійна робота – 24 год., МК – 4 год.

Змістовий модуль 1

Практичні заняття	Самостійна робота
Тема 1. Вправа для розвитку образного мислення. 18 б.	Тема 1. Вправа для розвитку образного мислення. 10 б.
Тема 2. Вправа для розвитку пластичного сприйняття. 18 б.	Тема 2. Вправа для розвитку пластичного сприйняття. 10 б.
Разом – 36 б.	Разом – 20 б.
МК – 25 б.	
Разом – 81 б.	
коефіцієнт визначення успішності – 0,81; наприклад: 81 балів : 0,81 = 100 б. А за шкалою ECTS	

4 семестр

4 семестр разом 90 год. з них: практичні заняття – 47 год., самостійна робота – 37 год., МК – 6 год.

Змістовий модуль 2

Практичні заняття	Самостійна робота
Тема 3. Організація площині і поняття рівноваги. 24 б.	Тема 3. Організація площині і поняття рівноваги. 20 б.
Тема 4. Вправа для розвитку художнього бачення. 19 б.	Тема 4. Вправа для розвитку художнього бачення. 10 б.
Разом – 43 б.	Разом – 30 б.
МК – 25 б.	
Разом – 98 б.	
коефіцієнт визначення успішності – 0,98; наприклад: 98 балів : 0,98 = 100 б. А за шкалою ECTS	

V. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Композиція» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100 (із застосуванням визначеного коефіцієнта). Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни (п. IV).

Самостійна робота оцінюється протягом семестру із розрахунку 5 балів за кожен етап роботи над композицією кожної теми, отримані бали підсумовуються. Як що тема передбачає створення декількох композицій то кожна композиція в темі оцінюється окремо.

Модульний контроль здійснюється у вигляді перегляду. На перегляді кожна тема розглядається (оцінюється) окремо відповідно критеріям оцінювання МК (перегляд) та вираховується середньоарифметичний бал. Роботи, що не відповідають темам не розглядаються.

Студенти мають право на додаткові бали відповідно до критеріїв додаткового оцінювання студентів.

Систему рейтингових балів для різних видів контролю подано у таблицях.

Критерії оцінювання МК (перегляд)

№ п/п	етап роботи над композицією	Кількість балів
1	Перший етап – виникнення пластичної (образної) ідеї. Це етап замальовок та начерків;	5
2	Другий етап – робота над ескізами;	5
3	Третій етап – збір натурального матеріалу, робота над етюдами;	5
4	Четвертий етап – виконання ескізу у розмірі або картону;	5
5	П'ятий етап – виконання композиції у розмірі.	5
	Всього	25

Критерії додаткового оцінювання студентів

№ п/п	Критерії оцінювання	Кількість балів
1	Участь у виставковому проєкті в межах університету, участь у проведенні майстер-класу	5
2	Участь у виставковому проєкті, творчому конкурсі, підтверджена каталогом, роздруківкою з сайту заходу, афішею чи буклетом (поза межами університету)	5
3	Персональна виставка підтверджена каталогом, роздруківкою з сайту заходу, афішею чи буклетом (поза межами університету)	10

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

3 семестр			
Вид діяльності	Макс. кількість балів	Одиниць	Всього
Відвідування практичних занять	1	16	16
Робота на практичних заняттях	10	2	20
Самостійна робота	5	4	20
МК (перегляд)	25	1	25
Підсумковий рейтинговий бал			81
коефіцієнт визначення успішності – 0,81; наприклад: 81 балів : 0,81 = 100 б. А за шкалою ECTS			

4 семестр			
Вид діяльності	Макс. кількість балів	Одиниць	Всього
Відвідування практичних занять	1	23	23
Робота на практичних заняттях	10	2	20
Самостійна робота	5	6	30
МК (перегляд)	25	1	25
Підсумковий рейтинговий бал			98
коефіцієнт визначення успішності – 0,98; наприклад: 98 балів : 0,98 = 100 б. А за шкалою ECTS			

Розподіл балів, які отримують студенти

3 семестр					
Поточне тестування самостійної роботи		МК (перегляд)	Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Загальна кількість балів з урахуванням коефіцієнта
Змістовий модуль 1.					
T1	T2				
28	28	25	81	0,81	100
коефіцієнт визначення успішності – 0,81; наприклад: 81 бал : 0,81 = 100 б. А за шкалою ECTS					

4 семестр					
Поточне тестування самостійної роботи		МК (перегляд)	Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Загальна кількість балів з урахуванням коефіцієнта
Змістовий модуль 1.					
T1	T2				
44	29	25	98	0,98	100
коефіцієнт визначення успішності – 0,98; наприклад: 98 балів : 0,98 = 100 б. А за шкалою ECTS					

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою університету	Значення оцінки
A	90-100	<u>Відмінно</u> – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89	<u>Дуже добре</u> – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81	<u>Добре</u> – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	<u>Задовільно</u> – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, але достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68	<u>Достатньо</u> – мінімально можливий (допустимий) рівень знань (умінь).
FX	35-59	<u>Незадовільно з можливістю повторного складання</u> – незадовільний рівень знань (умінь) з можливістю перескладання за умов належного самостійного доопрацювання.
F	1-34	<u>Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу</u> – достатньо низький рівень знань, що вимагає повторного проходження курсу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие / Р. Арнхейм Пер. с англ. - М.: Архитектура - С, 2007. – 392 с., ил.
2. Голубева О. Л. Основы композиции / О. Л. Голубева – М.: Сварог и К, 2008. – 144 с.
3. Житкова Н. Ю. Композиція / Н. Ю. Житкова, С. Б. Зиміна. – К.: вид-во КНУБА, 2008. – 120 с.
4. Касьян Т. К. Композиція / Т. К. Касьян. – Черкаси : вид-во ЧНУ, 2012. – 88 с.
5. Михайленко В. Є. Основи композиції / В. Є. Михайленко, М. І. Яковлев. – К.: Каравелла, 2008. - 304 с.
6. Поліщук Л. К. Основи об'ємно-просторової композиції / Л. К. Поліщук. – Ів. Фр.: вид-во ІФНТУНГ, 2010. – 100 с.

Додаткова:

1. Бідняк М. М. Архітектурна композиція / М. М. Бідняк, О. Б. Білінська. – Львів: «Львівська політехніка», 2011. – 152 с.
2. Гребенюк Г. Є. Основи композиції та рисунка / Г. Є. Гребенюк. – К.: Техніка, 2000. – 224 с.
3. Ковалев Ф. В. Золотое сечение в живописи / Ф. В. Ковалев.
4. – К.: Выща школа, 2000. – 144 с.
5. Писанко М. М. Рух, простір і час в образотворчому мистецтві / М. М. Писанко. – К.: Мистецтво, 2000. – 128 с.
6. Шевченко В. Я. Композиція плаката / В. Я. Шевченко. – Харків. 2007. – 100 с.